

(Kapitanovți, azi Evdochia). Cei mai mulți (137 de familii) trecuseră din plasa Salcia¹. Treccerile peste Dunăre ale locuitorilor din ostroave au continuat și la începutul anului 1833. În februarie fug băjenarii, dar mai ales pămîntenii din Hotarul, Orlea și Islaz, în martie alții din Izlaz, Verdea și Cozolea, în vară cei din Gîrla Mare, înmulțind numărul celor așezați peste Dunăre în satele amintite, la care se adaugă: Novoselo, Racovița, Bregova, Virf, Gînzova în regiunea Vidinului, mai mulți trecînd în Serbia la Raduevaț, Bukovcea ș.a. Fuga pămîntenilor, atît din sate, cît și din ostroavele de pe toată linia Dunării continuă. Astfel, în primele cinci luni ale anului 1833 numai din ostroavele ce țineau de ocîrmuirea Brăilei fugiseră 147 de familii (83 de pămînteni, celelalte de băjenari români și bulgari). Impresionantă este fuga locuitorilor din Ostrovul Mare². În urma acestor treceri, Vornicia a cerut tuturor ocîrmuitorilor județelor de la Dunăre să ia cele mai aspre măsuri împotriva fugarilor, amenințînd că ultimii « cu moarte se vor pedepsi după pravilele carantinești, spre pilda și altora răi cugetători »³.

Revenind însă la întoarcerile pe cale legală, constatăm că multe din ele se făceau în urma activității perseverente duse de Halil-bei în țară. La 25 februarie 1832, acesta anunță Vistieria că din cauza iernii trecerile în Bulgaria s-au oprit, dar că băjenarii din județele Teleorman, Olt, Romanați și Mehedinți sînt acum gata de plecare. În ajutorul acestora veniseră trimiși speciali și din partea pașei din Nicopol. Ca urmare, Vistieria anunța ocîrmuirile și carantinele să nu facă băjenarilor nici un fel de greutate⁴. Halil făcea intervenții și pentru cei din județul Ilfov⁵, ca și pentru cei din județul Rîmnicu-Sărat (52 de familii din satul Voitîn și 9 din Șindrilita), ducînd cu ei și vite și trecînd Dunărea pe la Brăila⁶. Tot pentru băjenarii din Ilfov (satul Gostilele) intervenea și mitropolitul de la Cerven (probabil grec)⁷.

La porunca lui Ibrahim-aga, « orînduitul lui Halil-bei », cele 411 familii de băjenari cîte înregistrase catagrafia lui Kiselef din 1831 în județul Romanați au fost chemate la ocîrmuire ca să arate dacă vor să plece sau să rămînă. Operația a durat aproape toată luna, deoarece oamenii se prezentau pe rînd. Ibrahim i-a cercetat pe fiecare « cîte unu, unul », făcînd liste pentru ambele categorii. Ocîrmuirea județului arată însă Vistieriei că cei mai mulți dintre cei ce vor să plece « nu sînt bulgari, precum porunca cinstitei Vistierii glăsuște, ci români din cei trăiți aici în țară pã la satele de margine și apropiate de Dunăre, care mai înainte, după vremi, trecînd peste Dunăre din firească obișnuință, s-au statornicit acolo pînă ce împreună cu bulgarii au trecut aici în țară, unde de mai înainte au fost statornici ». Toți cei ce voiau să se întorcă arătau însă că, avîndu-și bucatele pe cîmp, vor să plece la toamnă sau să-și « lase vechili aici », care să le treacă peste Dunăre sau să le vîndă. Pe de altă parte, ocîrmuirea nu voia să dea drumul decît bulgarilor. Vistieria porunca însă

¹ *Ibidem*, p. 167. Unele din sate au și azi, în parte sau în majoritate, populație românească. Vezi M. Popescu-Spîneni și C. Noe, *Les roumains en Bulgarie*, Craiova, 1939, p. 62—63.

² Pentru fuga locuitorilor ostroavelor și pentru întoarcerea unora vezi S. Iancovici, *op. cit.*, p. 171 și urm. Pentru satele din jurul Vidinului, în care aceștia s-au așezat, vezi M. Popescu-Spîneni și C. Noe, *op. cit.*, p. 63 și urm.

³ Romanovski, *op. cit.*, p. 338.

⁴ Arh. st. Buc., *Vistieria*, dos. 3 201/1831, f. 252. În martie, pașa Nicopolei cerea să se caute fugarii ascunși la Caracal, Rușii de Vede și Gîrla, (*ibidem*, f. 431).

⁵ *Ibidem*, f. 274.

⁶ Vezi doc. turcesc (*ibidem*, f. 352, precum și f. 340).

⁷ *Ibidem*, f. 395—396.